

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 25.

ANULU XXIV.

Sabiu 25 Martiu (6 Aprile) 1876.

Tel grafulu ese Duminec'a si Joi's, la fie-care d'ou septemani cu adausulu Poisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditor'a foiei, pre afara la 3. r. poste cu bar' gat'a prin scrisori francate, adresate c'atra expeditor'a. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

(trojeolalte part' ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pr o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tier streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitarea de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1876. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu intardia cu tramitarea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu cate doue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandamu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) ca impreunate cu spese mai putiene si ca mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

Alegerile la sinodulu archidiecesanu.

(F i n e.)

In cerculu clericalu alu Calatei mari este alesu: P. Protopr. Basiliu Rosiescu.

La rezultatulu alegeriloru sinodale in archidiecesa.

Acum avemu list'a intréga a deputatiloru sinodali si dupa acest'a putemu face o conclusiune si la fisiomii'a fiitorului sinodu archidiecesanu.

Unu numeru insemnatu de membrii sunt realesi; sunt inse, si inca unu numeru bunisioru, si membri noi, cari intra pentru prim'a ora in sanctuariulu reprezentantiei bisericee nostre nationale. Nu putemu dice nici despre unii nici despre altii ca nu-i cunoscemu, pentruca sunt pre putiene exceptiunile, despre cari amu avé dreptu sa dicemu ca nu cunoscemu pre noii alesi de locu. Activitatea tuturor, multa putiena, buna rea, este dejá cunoscuta séu pre unu terenu séu pre altulu. Dar nici ca se póte sa nu fia cunoscuta activitatea tuturor, cari se radica cátu de putien spre nivelulu inteligintiei, mai alesu, in tempulu acestu sgomotosu si miscatu, in care traiescu generatiunile presentului.

In totalu dara considerata fisiomii'a, dupa persóne, face asupr'a privitorului nepreocupatu o impresiune buna. Credemu si totu odata si speramu ca cele judecate dupa persóne se voru implini cádu vomu avé dinaintea nostra si faptele noului corpu reprezentativu.

In credint'a si sperant'a acést'a ne intarimu mai vertosu si pentru aceea, cáci in sinulu bisericee nostre archidiecesane nu suntu principie opuse. Toti vremu autonomii'a bisericee pastrata, toti vremu administratiunea bisericee dupa legile esistente si in directiunea aratata de legile esistente, n'amu veditu nicairi arboran-

du-se unu principiu nou in un'a séu alta directiune. Voru fi ici si unde, divergentie de pareri in privint'a realisarei unoru cestiuni cari emanéza din principiile de care se conduce biseric'a nostra, va se dica, in privint'a unoru obiecte singulare. Aceste suntu neevitabile in corporatiuni compuse de membri asiá numerosi, precum este si sinodulu nostru; se potú inse complaná si delaturá fórté usioru, firesce numai prelánga strict'a observare a asiedieminteloru fundamentale ale bisericee crestine ortodoxe resaritene.

Cádu vorbimu inse despre ce-va ce cade macaru numai pre jumetate in domeniulu viitorului nu putemu sa nu cugetamu la tóte possibilitátile. Nu putemu sa nu cugetamu, pentruca trecutul ne a invetiatu, ca si in corpuru representative se póte intemplá cá cestiunile, ori-cádu de inocente aru fi ele in sine ori cádu de intemeiate aru fi ele pre principie solide si neclatite, sa fia stramutate séu mai dreptu disu, sa caute unii ómeni a le stramutá pre unu terenu strainu de natur'a lor, si atunci si divergentiele cele mai usiore se transforméza in dificultáti, cari se potú resólve numai prelánga mari si lungi discussiuni.

Celu mai strainu terenu de natura obiectelor apartinetóre de corpuru representative este celu alu intereseloru particulare si personale si de astfeliu de interese, trist'a esperintia ne invatia, se potignescu destui ómeni. Suntu adeca si de acei'a, cari sedusi de o iubire de sine, reu intieleása, punu interesele loru particulare si personale mai pre susu de interesulu publicu. Ori si unde se vira astfeliu de interese in discussiuni publice, a cároru scopu este binele publicu, se stirbesce terenulu principiiloru si astfeliu de stirbiri producu dificultáti, si ce se nasce de aici mai departe suntemu in dreptu a presupune ca este cunoscutu fia-cáru omu, cu cádu de putien daru de orientare.

De aceea astfeliu de possibilitáti nu potú nici cádu luá loculu onorificu de principii si de opusetiune, nici reprezentantii loru numele onorificu de partid'a. Altfeliu le numesce lumea pre cele dintáiu si pre cei din urma.

Si unele si altele nu mai au loculu in biserica; va se dica cine se tiene de o astfeliu de opusetiune s'a situatu insusi pre sine afara de comuniunea bisericee nostre.

Missiunea bisericee este cea mai importanta missiune. Ea are sa se ingrigiesca de omu in intregulu lui moralu de fericirea lui in viatia si dupa mórté. Missiunea acést'a desemnéza dara prin sine ins'asi drumulu pre care au sa proceda crestini in tóte afacerile lor. Deci ce vomu dice cádu crestini au sa lucreze tocmai in ceea ce se tiene strinsu de obiectulu celu mai legatu de missiunea cea mai importanta a intregului lor? Vomu dice, ca ei suntu datori a se desbracá de totu ce este particularu si personalu si a avé in tóte afacerile lor, dupa consciintia, si cunoscintia, numai binele bisericee, pre care, in casulu nostru, o representéza si dela carea asteptamu atátu de multu.

Este dara o datorintia imperativa a fia-cáru membru sinodalu, cá indata ce vede ca se ivésce numai vre-o intentiune, carea inclina spre particularismu si personalitate, sa o combata cu tóte armele adeverului si

binelui publicu. Pentru acesti'a suntu chiamati toti membrii sinodali, cá sa fia aparatori adeverului si binelui publicu.

Acestu oficiu are sa-lu implinesca fia care cu tóta scumpatatea, déca vrea sa corespunda missiunei celei inalte de care este partasiu. Are sa-lu implinesca fára nici o consideratiune la nici unu interesu particulariu.

In astfeliu de impregiurári nu au locu considerárele, mai alesu cádu aru fi invederatu lucru, ca tocmai prea multele considerári aru asterne calea cea larga, pre carea, in detrimentulu binelui publicu si comunu, unulu séu altulu aru puté ajunge la folóse, cari nu au altu scopu de cátu binele materialu si trecatoriu a cátoru-va persóne.

Sánglele celu nerescumparabilu, carele a vepsitu crucea pre Golgotha, nu s'a versatu pentru unii, ci pentru omenimea intréga. Aru fi deci o pangaritura de cele mai sánte, cádu cine-va in numele celu sántu alu bisericee celui Atotusántu aru cautá sa veneze lucruri, cari suntu cu totulu opuse iubirei celei nemarginite de ómeni, in togma opuse cá argintii vendiatoriului Iud'a.

Si in tempuri normale aratári cá cele atinse producu reu mare, cu atát'a mai vertosu aru produce in tempulu nostru, in care abiá amu intratu in constitutionalismulu bisericescu si in care de alta parte, giuru impregiurulu nostru, suntu atáti pánditori, cari astépta cu nerabdare sa véda regresulu, dara nu progresulu bisericee nostre.

Biserica nostra, carea dupa cum amu disu mai susu, are de a face cu eulu nostru moralu intregu este adencu infipta si in intregulu nostru nationalu si asiá cine gresiesce in contr'a ei, gresiesce si in contr'a esistintiei nostre nationale. Déca acum gresiel'a aru veni din sinulu nostru si reulu aru fi mai mare, pentru-ca pre lánga aceea ca amu cadé in prapastia, aru mai jacé asupr'a capetelor nostre si blastemulu, ca prapastia s'a pregatitu din insusi sinulu nostru.

In punctulu acest'a de priviri credemu ca nu stámu nici decum isolati cu parerile nostre si de aceea, chiaru cádu s'aru intemplá possibilitatea aratárei, ceea ce noi astadi nu o mai credemu, ca unii putieni aru voi a se abate dela adeveratulu terenu pentru niscari pareri de folóse particulari séu personale, cei multi, standu pre terrenulu celu tare si neclatitu alu adeverului, cu inlesnire ii va convinge despre parerile loru gresite.

Altcum, déca abstragemu dela eventualitáti cá cea atinsa, alte greutáti preste care aru avé sa dea sinodulu fiitoriu nu ne putemu intipui. Noi nu scimu, dupa cum amu disu indata la inceputu, sa existe diferentie principali. Sinódele trecute s'au enuncciatu in dóue renduri, asiá dicendu unanimu, ca voru urmá principiile statorite de nemuritoriulu Marele archipastoriu Anndreiu, si dela aceste nu credemu sa aiba cugetulu cine-va din archidiecesa nostra a se abate. De aceea, de o opusetiune parlamentarie, liberale-nationale, dupa principie, pâna acum nici vorba nu póte fi; déca aru fi aru trebuí sa se ivésca intáiasi data.

Nici o atare ivire cu totulu nóua nu putemu presupune, pentruca nu ni

este cunoscuta caus'a pentru asiá ce-va.

Un'a scimu, si acést'a este sciintia cea mai positiva, ca sinodulu nostru archidiecesanu in un'a din enunciárele sele si adeca in cea din siedint'a a IV tienuta in 10 Aprile 1874 la p. 19. intre altele a disu... „sinodulu archidiecesanu intru e: „ternisarea numelui **Marelu Andreiu**, intáiuulu Archiepiscopu si Metropolitu alu romániloru de religiu-nea greco-orientala din Ungaria si „Transilvania dupa restaurarea vechiei nostre Metropolie prin elu in-susi, dechiarandu acestu sinodu ca „atátu numele repausatulu 'lu va pástrá pentru totu viitorulu in sánta „aducere aminte, precum si faptele si „lucrárele lui si **directiunea** data de „elu bisericee nostre o va privi de „modelu in venitoriu“... si ca ceea ce dice unu sinodu cu tóta solemnitatea si se radica la valóre de conclusu trebuie respectatu si de sinódele urmátóre cádu tempu va esistá biserica nostra.

Si noi, pre cádu cunoscemu persónele cele ce intra de nou in sinodu, nu avemu nici o ansa sa ne indoimu, unu minutu macaru, ca nu aru fi petrunse de santieni'a conclusului citatu, séu ca aru tinde care-va la o modificare cádu de mica din trensulu.

Eata dara cuvintele nostre pentru care amu disu la inceputu, ca fisiomii'a sinodului dupa list'a deputatiloru face asupr'a nostra o impresiune buna.

Si déca vomu fi norocosi a obtiné in tipulu acest'a realisarea credintelor si sperantieloru nostre viitorulu archidiecesei nostre este asigurat pentru tóte tempurile. Atunci ori ce incercare din afara de a strabate in staululu autonomiei nostre bisericesci se paraliséza; iera biserica cea viia, crestini nostri, voru prosperá in tóta privint'a.

In tipulu acest'a ne credemu indreptatiti a nu luá nici o notitia despre unele anomalii, despre care ni se spune ca s'au facutu din partea unoru individi cu ocaziunea alegeriloru. A fostu póte pré multu zelu reu intielesu, unu zelu, care va avé a se reduce prin sinodu la aceea ce i se cuvine.

Déca atingemu totusi si partea acést'a o facemu, pentru-cá se ne invetiamu a distinge intre lucruri principale si intre lucruri secundare, séu dupa cum ne mai obicinumu a dice, de adóua mâna.

Revista política.

In Vien'a se tienú Marti siedintia ministeriale comuna, sub presidiulu comitelui Andrassy, participandu si ministri presiedinti si ministri de finance din ambe jumetátile monarchiei. Consiliulu ministeriale se ocupá cu bugetulu comunu. — Conferintiele ministriloru de dincóce si de dincolo de Lait'a nu credemu sa fia avutu rezultatele dorite. Resultatele ulteriori inse trebuiescu asteptate.

Afacerile orientali devinu pe di ce merge totu mai interesante. Pacificatiunea sub auspiciile baron. Rodici pare a fi simplu respinsa de insurgenti, proviantarea fortaretiei turcesci Niksich este paralisata si incátu privescu armistitiulu de 10 séu 12 dile este inlocuitu cu nóue lupte: la Un'a, lánga ap'a Unei.

„Aug. Allg. Ztg.“ are informații atâtea din Belgrad cât și din Cettinje, după cari pacea este asigurată numai o schiopă de timp. „Este curată o iluziune, de care patimescu unii în anumite cercuri austriace, prusiane și rusesci, a crede, ca se va mai putea împedea invertirea rôtei evenimentelor de pre Balcanu.“ Inși turcii, se dice acolo mai departe, împing lucrurile la deciziune. Deciziunea acésta nu va întârzi.

Alte sciri din Belgrad ne spun ca întarirea asupra Austro-Ungariei atâtea este de mare la toate partidele încât nu are asemănare nici cu întarirea asupra turcilor. Causa nu se poate cauta altu unde decât în schimbarea politicii lui Andrassy față de creștinii din Turcia. Tote semnele: purtarea populației serbesci, purtarea presei rusesci, purtarea turcilor vorbesc pentru eruperea rebelului. Vorba este numai când? Sunt diurnale, cari nici în privința acésta nu voru să lase pre publicu la îndoielă și dicu ca la Sangiorgiu (23 Aprile) Serbi'a va intra în acțiune.

Imperatul rusesc va parasi în lun'a cea mai de aproape imperiul sau și va petrece 6 luni în strainatate. Din Versailles se telegrafă, ca mâne (în 5 Aprile) va publica foia oficiala legea despre delaturarea stărei martiale, care durăza dela 1870.

La cestiunea comasării și proporționării.

(Urmare.)*

A două întrebare ce și o pune și răspunde „Kelet“ în obiectul acésta e: de este de lipsa că comasarea, precum și celelalte cestiuni urbariale ce stau în strinsa legatura cu ea, sa se efectue și rezolv pe calea legii judiciare? Său de nu, pre care alta cale?

La întrebarea acésta „Kelet“ răspunde deocamdata, numai din punctu de vedere al cestiunilor urbariale, sustinendu ca în acestea trebuie sa se observe procedur'a inquisitorica. Deci densulu nu se poate impacă cu acea, ca li se lasa fostilor coloni atâtea remedii de a tragană și ingreuiă rezolvarea cauzelor urbariale; ci elu aru dorî că mai bine judecatori să dispuna după chipsuie'ă propria, ca asiă pretinde interesulu economicu alu tieriei, apoi fostii coloni sa fia datori a se supune orbesce dispozițiilor judecatoriesci fia acelea ori cum voru fi. Căci fostii coloni — după „Kelet“ trebuie sa fia multiamiti cu ori-ce sfarmitura ce pica din gratia de pre mēsa domnēsa; și numai urgisitii de nemti din epoc'a lui Bach iau sumutiatu pre ei asupra stapanilor și adusu acolo, că sa cutedie a processă cu densii.

Insemnatarea opiniunii acéstei a o poate cuprinde numai acéla, care din propria esperintia scie, cătu de anevoie este a aduce adila valōre, chiaru și vitrigile dispozițiilor legali, ce le avem în cestiunea regulării referintelor procedur'ă urbarialitate. Atātu incurcatur'a referintelor acestor'a, cătu și nechiaritatea dispozițiilor legali, ingreue pré multu aducerea unei sentințe pre deplinu drepte și pentru ambe părțile equitabile. Se vede inse ca fostii boieri n'au cauza de a se plange asupra neajunselor acestor'a de atâtea însemnate; căci ele, după cum trebuie sa deducem chiaru din giuristarea acésta — servescu în favorulu dloru. — Inchipuiesca-si inse cine-va ca sub astfelu de momente s'aru taia și calea pentru ori-ce remediu; apoi 'și va face o fidela inchipuire despre modulu cum aru dorî boierii comasarea și preste totu regularea referintelor de urbarialitate. — Se întielege totu în interesulu agronomicu și economicu; inse nu alu tieriei ci alu lor.

* Vede Nr. 22.

Procedur'a inquisitorica, 'și are și ea căile și marginile sele. — Si astadi se observa în cauzele urbariale o procedur'a în principiu inquisitorica; dar' carea nu-i face cu nepotintia unei sēu celeilalte părți, de a încercă celu putienu vindicarea reului ce i s'aru putē causă. În afaceri de acelea unde se tractēdia de alu meu și alu teu, nu se pōte face unu judecatoriu sēu judiciu, singuru isvoru de dreptate; pentru că si judecatori n'au alt' decātu omeni și omeni toti suntu gresiti sēu mai bine dicendu gresitori. Apoi s'aru potrivî cam reu și cu ide'ă constitutionalismului — la carea dōr în intrēg'a tiēra nimene nu tiene mai multu, decâtu chiaru aristocriat'ă magiara — cându s'aru invescă unu singuru foru sēu oficiu, cu putere absolută și s'aru margini astfelu sfer'a de dreptu a cetățienilor.

În pertractarea întrebării a trei'a: de e necesariu că sa se incredintieze afacerea regulării posesiunilor, numai tribunalelor; și de n'aru fi mai cu scopu că sa se incredintieze atātu tribunaleloru cătu și oficiilor administrative sēu apoi de totu altor oficii, care se fia compuse atātu din juristi cătu și din alte persoane adapate în științele tehnice? Se rezolvă „Kelet“ pentru modalitatea din urma. Din cauza ca atātu tribunalele cătu și oficiile administrative aru fi cu alte afaceri intru atâtea gramadite încât nu aru fi în stare de a satisface și recerintie imperative de a regulă odata cestiunea regulării afacerilor acestor'a nu aru fi o cestiune curatu numai de dreptu; ci totu odata și economică și astfelu nu s'aru putē rezolvă bine decâtu numai cu concursulu omēnilor de specialitate și în privința din urma.

Tribunalele nōstre ce e dreptu, ca suntu gramadite cu feliori și feliori de afaceri și în stadiulu de acum'a mai ca nu suntu în stare de a-si indeplinî cu cătu de putienă acuratetia chiamarea lor. Pre lângă acésta se luca mereu la reducerea tribunaleloru și din numerulu lor de până acum'a și astfelu agendele celor ce voru remanē în viața se voru mai inmultî inca și prin cele ale tribunaleloru ce se voru sterge. Inse lui „Kelet“ trebuie sa-i fia cunoscutu și aceea ca amu avutu și tribunale anume urbariale, care nu avusera de a se ocupă de alt' decātu numai de cauze urbariale și cu tōte acestea cauzele urbariale nici atunci nu fusera mai bine superate decâtu acum'a.

Dēca iēra au cestiunile regulării posesiunilor atātu partea lor juridica, cătu și parte economica; părțile acestea ale unei și aceleasi cestiuni suntu intru atâtea diferite un'a de alt'a, încātu noi nici ca ne putem inchipuî, ca cum s'aru putē ele superă prin unulu și acélași organu, fire aru compusu acésta ori cum aru fi. — Pentruca întrebarea de dreptu, precum și cea economica, remane totu atare, în ori ce senatu sēu consiliu aru venî sub desbatere; și noi nu putem presupune ca atare economu sēu juristu, deodata aru devenî capabilu de a delibēră și în o cestiune a lui până aci de totu necunoscuta, numai și numai pentruca senatul în care se afla o pretinde ast'ă dela densulu.

Nōue deci ni se pare multu mai potrivitu, ca si în cestiunea regulării posesiunii, că si în ori și care alt'a, sa-si indeplinēscă atātu juristulu cătu și economulu și tehniculu pentru sine și neatarnatoriu agendele sele. În estu modu s'aru putē efectui regularea posesiunilor și prin tribunalele de astadi, firesce prevediendu-se cu puteri lucratoresce de ajunsu; iēra partea economica și tehnica s'aru putē ingrigi iēr' în modulu usitatu prin esperti cari nu apartienu de tribunalu.

Alt'a inse urmarescu boierii lui „Kelet“ după parerea nōstra prin oficiile preținse separate și adeca ca sa

se scape de spesele expertiloru, pre care astadi trebuie după lege sa le pōrte densii, pre cându conformu proiectulu lor aru trebui sa le pōrte vistieria statulu în lini'a prima, iēra în ultim'a analiza tier'a.

(Va urmă.)

Diet'a Ungariei.

III.

(Continuare.)

Notariulu cetesce §. 1. Se primesce.

La §. 2. care suna astfelu:

„Oficiulu de comite sasescu incēta, și cu acestu titluluse înzestrēza comiteulu supremu alu comitatulu Sabiiu, că presiedintele adunării generali a Universității sasesci.“

Hegyessy Márton: On. Casa! Paragrafulu acésta dreptu ca sterge pre viitorulu oficiulu de „comite sasescu“, inse cu titlulu acéla înzestrēza pre comiteulu supremu a infintandului comitatu alu Sabiiului. Procedur'a acésta după modest'ă mea parere este încātu-va în contradicere cu §. 1. art. de lege 43. 1868, în care apriatu se dice, cumca: numirile teritoriale după natiunile politice ce au esistatu până aci se nimicescu. Dar' fiinduca de alta parte nu potu pricepe caus'a pentru care se trebuiēscă a se sustienē diferința ce n'are nici unu întielesu, care se referesce simplu numai la titlu, dar' din care în viitoriu Ddieu scie ce consecintie voru voi se traga fratii nostri sasi: propunu pre scurtu ca partea ultima a §-lui, adeca cuvintele „și cu titlulu acésta se înzestrēza comiteulu supremu alu comitatulu Sabiiu, că presiedintele adunării generali a universității sasesci“ sa se lase cu totul afara, pentru ca cu acésta nemic'a nu stergemu ci numai desfiintiamu unu titlu fara basa. Eara aceea ce propriaminte se enuncia aici ca presiedintele universității sasesci se fie comiteulu supr. alu comitatulu Sabiiului — se staveresce mai la vale în §. 8. Mi recomendu amendementulu pentru primire.

Tisza Kálmán min. presied.

„On. camera! Mi iēu voia a ve rogă sa binevoiti a primî §-lu asiă precum este conceputu. (Aprobare) Acea ce nu convine cu consideratiunile neapertate de lipsa ale administratiunii — adeca oficiulu de comite sasescu — în privința aceluia se enuncia cum-ca se desfiintieza; dar' după ce scopulu este ajunsu, nu pricepu pentru ce se trebuiēscă a sterge și titlulu acésta de care suntu legate reminiscintie istorice, — dar cari numai reminiscintie voru remanē și de aci încolo.“

Mie totdēun'a 'mi place a face lucrulu asiă precum lu aflu de lipsa, și nu me spariu neci de aceea ca taia în interesulu particulariu, — inse 'mi place a implinî lucrulu intr'unu modu care pentru respectivii este mai crutiatoriu. (Aprobare).

Parteniu Cosm'a. Eu fōrte pre scurtu me voiu dechiară. Eu inca amu voitu se propunu în esintia aceea ce a propusu condeputatulu nostru Hegyessy Márton, — pentru-ca eu aflu ca este intr'adeveru unu „ens sine necessitate“ că se damu cuiva unu titlu, a câru base nu esiste.

Acésta aru fi unu „Titel ohne Mittel“ cum dice nēmtiulu, care n'are neci o valōre, și pre care practiculu sasu nu da nici o cēpa degerata,

Trebuie sa observu cumca de cumva cugetati ca cu sustinerea acestui titlu faceti vr'o placere domnilor sasi — ve insielati fōrte.

Eu cu multu mai bine cugetu a cunōsce pre sasi de cătu se presupunu despre densii cum-ca si aru dorî unu

astfelu de titlu de comite sasescu precumu este celu propusu; de totu altu feliu de titlu li-aru trebuiiloru, intr'atâtea altfelu, încātu cu titlulu de „comite sasescu“ neci chiaru pre comitele actualu nu-lu onorēza.

Deci, de ore-ce prin acésta nu amu face neci unu lucru placutu sasilor, considerandu ca titlulu n'are neci o basă — ca oficiulu la care se referesce este desfiintiatu — partinescu propunerea lui Hegyessy și rogu pre on. casa se binevoiasca a o primî.“

Presiedintele: pune la votu proiectulu originalu, care priimindu-se amendementulu cade.

Notariulu: cetesce §. 3. Se primesce.

La §. 4. care suna astfelu:

Averea universității sasesci (§§. 6 și 7) se pōte întrebuintiă eschisivu numai spre scopuri culturale.“

Michailu Casper (sasu): Onorata casa! Mi-iēu voia a face o mica propunere, că adeca în loculu cuventulu „eschisivu“ sa se puna „de regula.“

Spre motivarea acéstei propuneri numai atâtea voiescu a observă, ca restringerea dreptulu de libera dispoziție se aflu în § presinte și se esprime prin cuventulu „eschisivu“ — o aflu de esagerata și nejustificata nici chiaru în casulu de cum-va s'aru decretă prin lege.

Departe este de mine a pofti că averea natiunii sasesci sa se întrebuintieze spre alte scopuri decâtu culturale, dar cu tōte acestea nu aflu cu cale a se restringe fara nici o cauza fundata dreptulu de libera dispoziție a proprietariulu asupra proprietății sele, și prin lege a eschide și chiaru posibilitatea că din averea universității macaru numai o pară sa se pōta folosî spre alte scopuri decâtu culturale s. e. spre scopuri de binefacere.

Din aceste motive ve rogu sa-mi primiti propunerea cu atātu mai vertosulu ca acea de feliu nu alterēza scopulu și esentia proiectulu de lege, iēra de trecerea preste competintia din partea adunării generali a universității sasesci nu pōte fi tēma, pentruca intr'ast'ă privința este pre deplinu prevediutu în § 12, unde apriatu se dice cumca conclusele adunării generali numai atunci voru fi valide de cum-va voru obtienē aprobarea ministrulu.

Tisza Kálmán minist. presied. Credu ca n'amu trebuintia de o motivare estinsa spre a dovedî, cumca amendementulu acésta nu-lu consideru de acceptabilu. (Aprobări.)

Este dreptu ca executarea unor concluse este conditionata de incuviintierea guvernulu, dar chiaru pentru acésta este de lipsa sa fia marcatu cerculu în care este indreptatitu a se miscă guvernulu.

De cum-va este espresu în lege cumca averea numai spre scopuri culturale se pōte întrebuintiă, atunci e naturalu cumca în casulu acéla, de cum-va s'aru intentionă folosirea spre alte scopuri guvernulu și va cunōsce datorintia. Din contra de cum-va acésta nu s'aru esprime în lege, ci s'aru primî propunerea dlui deputatu, insusi guvernele aru potē cade câte odata în ispita, și în unele casuri aru esmite în altele nu, și din acésta s'aru nasce frecări neplacute permanente. Ve rogu sa primiti testulu. (Aprobări.)

Presiedintele: Pune la votu testulu orig. care se primesce și amendementulu lui Casper cade.

Notariulu: cetesce §§ 5, 6, 7, cari se primescu nestramutati.

La § 8 care suna astfelu:

„Adunarea generala are
a) de presiedinte pre comiteulu supremu alu comitatulu Sabiiu.
b) de vice-presiedinte pre acéla

pre care adunarea generala lu va alege dintre membrii sei pe 3 ani

c) de notariu pre secretariulu universitatiei (§ 15) ier fiindu acest'a impedeatu pre care dintre membrii sei va alege adunarea generala pentru durat'a unei adunari.

Notariulu are dreptu de consultare si de votare.

d) de membri pre 20 deputati alesi prin acei locuitori ai fundului regescu, cari au dreptu de a alege deputatu dietalu. Si anume: din partea orasieloru Sabiu si Brasiovu câte 2 asiá dara cu totulu a orasieloru Sighisior'a, Sasu-sebesiu, Oresci'a Mediasiu si Bistriti'a câte unulu asiá dara la olalta 5.

Spre alegerea celorlalti 11 membri, partile cealalte ale fundului regiu se impartu in 11 cercuri electorali, si anume, cu privire la acea ca numerulu alegatorilor incatu se póte sa fia egal, ca unu cercu electoralu sa nu se estinda preste teritoriulu mai multoru municipie infintiande, si ca dupa putintia alegatorii aceluiasi fo-tu municipiu sasescu se remana impreuna.

Fia-care cercu electoralu tramite unu deputatu la adunarea generala a universitatiei.

Parteniu Cosm'a: On. Camera! Sum necesitatu a propune si aci unu amendamentu, si mi pare forte reu, cumca deputatii din fundulu regiu s'au dechiaratu prin oratorulu loru ca la desbaterea speciala nu voru participá, si cei mai multi au si esitu dejá din camera, pentrucu atát'a i-amu auditu laudandu-se cu sentiulu loru de dreptate, si provocandu-se la dreptate, incatu sum convinsu ca de cum-va aru fi aci nu s'aru poté rabdá se nu recunósca cumca propunerea mea este cea mai drépta, si sanu o spriginésca si din partealoru.

In §-lu acest'a este vorba ca propriu cine va compune universitatea sasésca? 20 de deputati ai fundului regiu.

Fundulu regiu fiindu impartitu in orasie, scaune si districte, din numerulu de 20 pre orasie cadu 9 ier pre scaune si districte numai 11.

Regretu ca nu ni s'au comunicatu date statistice privitorie la numerulu locuitoriloru.

Eu inse asiá sciu, cumca proportiunea intre numerulu locuitoriloru orasieloru si cel'a alu scauneloru si districteloru este aprópe ca 1 la 4 va se dica mai bine ca de 3 ori atát'a locuitori au scaunele si districtele cãti au orasiele, iera in proiectu proportiunea este aprópe egala, pentrucu sta 9 fatia de 11.

Gubernulu scie mai bine de cãtu noi cumca si acum'a cãtu este de mare nemultiamirea in universitatea sasésca pentru impregiurarea, ca orasiele adeca, minoritatea absorbu pre scaune si districte va se dica pre maioritatea locuitoriloru fondului regescu, si cumca minoritatea din universitate este necesitatu mai la fie-care concludu a dá votu separatu.

Eu on. casa asiu considerá de celu mai dreptu si mai ecuitabilu lucru cá scaunele si districtele se aiba celu putienu de doue ori atát'a deputati in universitate cãti voru avea orasiele; si asiá remãnendu numerulu proiectatu pentru orasie 9, scaunele si districtele se aiba 18 deputati prin urmare numerulu totalu a deputatiloru se fie 27.

Póte ca mi-se va face obiectiunea cumca aru fi numerulu deputatiloru prea mare si aru costá prea multu in fia care anu, ast'a inse n'aru fi basata obiectiune, obiectele pertractande voru fi mai putiene inviitoriu si siedintiele nu voru durá asiá lungu tempu cá pâna aci, — va fi inse proportiunea drépta si ast'a aru produce multiamire generala, apoi asta-i capulu lucrului. Si recomendu propunerea mea spre primire.

Notariulu Gulner: cetesce propunerea care este: „In sirulu alu doilea alu punctulu d, din §. 8, in locu de 20 sa se puna 27, iera in lini'a a dóu'a, sirulu primu in ambele locuri sa se inlocuésca 11 cu 18.

Presedintele pune testulu orig. la votu si se primesce, amendamentulu cade.

La §. 15 se mai primesce unu amendamentu neinsemnatu a lui Casper si apoi ceia-lalti §§ pâna in fine se primescu nestramutati.

Revista diurnalistica

Erá de prevediutu ca regularea fundului regiu va pune in miscare press'a germana si colo „afara in imperiu“. Cele ce le reproducemu sub rubric'a acest'a vinu sa constateze prevederea acest'a. Din reproducerele aceste se póte vedé cãtu de putienu suntu cunoscutu referintiele patriei nóstre in afara si cãtu este de bine déca are cine-va partinitori si in strainatate.

Cu privire la desfiintierea fundului regescu cetimu in diurnalulu germanu: „Tribüne“ din Berlinu nr. 76 dto 30 Martie, sub rubric'a: **Austro-Ungari'a** urmatórele:

„Sasii din Tranni'a au incetatu de a mai fi o natiune politica. Diet'a unгурésca, dupa o desbatere lunga dar' emotiunata, a primitu legea pentru regularea, recte daraburirea asiá numitulu fundu regescu. Deputatulu sasescu Bausnern numi acésta lege: calcare de cuventu eserciata din partea unui poporu fatia de altulu. Acést'a este critic'a cea mai scurta dar' nimerita a celui mai recentu eroismu magiaru. Cãci tóte frasele loru de dreptu si ecuitate, suntu vanitate. — Insi Tisza a esprimat in lung'a sea cuventare asupr'a reformei pentru administratiune, ca elu nu voiesce sa surpe si dárime comitatele, ci mai multu voiesce sa le faca mai capabile de viétia. Comitatele unгурesci, ce e dreptu remãnu; in loculu loru nu se asiédia vre-o administratiune européna; ba nici chiaru denumirea amplotiiloru nu este introdusa. Inse privilegiele sasesci, institutiunile nemtiesci, cari de seculi au fostu unu scutu alu libertatei si ordinei, suntu ruinate. Acést'a nu este numai o injuria colosale, ci si o eroare politica immensa. Cãci chiaru germanismulu transilvanu a formatu pâna aici o baricada in fati'a aceloru popóra barbare (?), pre cari fundulu regiu le desparte de Ungari'a, si de cari unгурii nu fára cauza se temeau. —

In diuariulu „Leipz. Tgblt und Anzeiger“ aflãmu altu resunetu de dorere pentru spargerea fondului si o manifestatiune de simpatia cátra elementusu sasescu inruditu. Acestu organu se esprima intr'unu articulu intitulatu: **Sasii din Transilvani'a in diet'a Ungariei** in modulu urmatoriu:

Cu viu interesu a urmaritu poporulu germãnu din inceputu manifestatiunile germanismului in tiér'a indepartata a Transilvaniei, si numele „Hermannstadt“ (Sibiu) are unu sunetu atãtu de primitivu germãnu, incãtu a datu ansa unei poetrice, Iohanna de Weissenhurn, si unui componistu, Westermeyer, sa folosésca acestu nume intr'unu spectacolu si intr'o opera. Paguba numai, ca densii ne producu aici nu germãni ci slavi si comitu astfelu o falsificare a istoriei. Mai puternicu decãtu aceste opere mai multu séu mai pucinu fára pretiu ne misca priveliste ce s'a desfasuratu in dilele aceste in diet'a Ungariei. Vediuramu aci 14 barbati germani curagiosi luptanduse contra sfortiãrii ce li o facu sute de contrari nimicindu pre calea legislativei privilegii de 700 ani cari au fostu scutulu sasiloru din Transilvani'a séu a germanismului si

au impedeatu absorbirea loru prin maghiarismu si rormanismu. Cu vitezie si credintia au aperatu sasii din Transilvani'a in decursulu acestui lungu tempu nu numai pamentulu loru propriu sasescu, ci si domni'a maghiara, dela care au priimitu pre acel'a de alu seu, ceea ce densii nici odata n'au negatu. Acést'a vitezie si credintia o au recunoscutu cei mai mari regi ai Ungariei, unu Geisa, unu Andreiu, unu Carolu Robert, unu Mathia s. a. asigurandule sasiloru unele séu alte privilegie si consolidandu astfelu viétia natiunale germãna. Nu se póte dice ca habshburghii cá regi ai Ungariei si mari principi ai Transilvaniei au contribuitu in deosebi la acést'a consolidare a germanismului, pentru ca deo parte, precum nu se póte ignorá, li-a lipsitu puterea, de alta parte inse pentru ca nu le convenea, regentiloru mai din urma, protestantismulu, ba póte si cetatienismulu sasiloru din Transilvani'a. Promissiuni de scutintia n'au lipsitu nici odata si nu s'a uitatu inca, ca Imperatulu si Regele Franziscu Iosifu li-a promis in Decembre 1849 serbatoresce autonomi'a unei tieri de coróna specificu transilvana-sasésca — acel'asi monarchu, care astadi in intielesu strictu constitutiunalu nu va intardiá sa dea aprobarea sea resolutiunii ce a adusu diet'a unгурésca, prin care se sfarma pamentulu sasescu séu regescu.

Cine va ceti cu atentiune discussiunile din siedintiele de pre urma ale dietei unгурesci, acel'a va observá numai de cãtu, cu ce argumente sofistice infrumsetiéta magiarii si impreuna cu densii slavii si romãni, condusi de ura cátra germãni, daraburirea pamentului sasescu si impartirea fragmenteloru lui la teritórie magiare. Ministrulu Tisza dise intre altele cam aceste, déca se voru sustiené tóte cele vechi, unu progresu nici ca se póte cugetá; acést'a enunciatuine nu póte fi decãtu adevrata, déca se va poté dovedi, ca (institutiunile) vechi impedece desvoltarea celoru nóne, ceea ce nu se póte afirmá cu privire la pamentulu sasescu si la sustienerea lui cá unu teritóriu germanu compactu. De vomu intielege sub progresu magiarisarea tuturoru celoru-lalte natiunalitati nemagiare, atunci firesce poporulu sasescu, in sine unitu, e la totu casulu o piedeca grea, si dlu Tisza impreuna cu ceilalti cari se falescu cu liberalismulu, nu ni voru concede nici odata, ca progresulu magiaru se invertesce nnumai pre lãnga acést'a. Si totusi lucrulu sta astfelu. Cãndu erá sa se dea diuariulu germãnu „Gartenlaube“ o lovitura si sa se detraga cetitoriloru magiari, slavi si romãni cari pricepu limb'a germãna, pentru ca, cum se dicea, s'a facutu vinovata de unu delictu duplu vata-mãndu pre natiunea magiara si pre regele magiaru, — atunci ministeriulu unгурescu nu intardiá nici pre unu momentu, a urmá cu interdictulu asupr'a foiei pre ministeriulu cislaitanu germãnu care se prinse in cursa, ba pâna a si intrece pre acést'a cu asprimea in esecutarea interdictului. Dara unei foi magiare, care a vata-matu pre regele Franciscu Iosifu in modulu celu mai turcescu si grosolanu, pentrucu acel'a n'a acompaniatu co-sciugulu lui Deak, nu i s'a fácutu nici unu reu, ba i s'a permisu sa se laude de repetite ori cu cuvintele acele. Cine se opune apoteosei magiiloru, acel'a intempina ura si se delatura cu ori-ce medilóce. „Gartenlaube“ ajutá in modu eficace la latirea culturei germãne, de aceea se folosu cu bucuria prim'a ocaziune, pentru a i se oprí intrarea mai departe in imperati'a magiiloru. Cultur'a germãna inse e mesur'a si mesuratoriulu culturei magiare, le succede sa o respinga, atunci slavulu si romãnulu póte aflá la urma, ca magiarii pasiescu in fruntea civilizatiunii.

In discussiunile asupr'a ruinãrei

fundului regiu trebuie sa ne machnésca adencu unu lucru, ca totusi se affara doi sasi sa pledeze, contr'a celoru 14 colegi ai loru, pentru usurparea drepturiloru poporului loru de cátra magiari. Deputatii Wächter si Fabritius nu se inspaimentara de aprópe unanim'a condemnare a conatiunaliloru loru. Se scie, ca acesti domni se bucurá inca de multu tempu de favorulu magiaru si se tiené de acei barbati nu prea rari in Ungari'a, cari póta cu predilectiune costumulu teatralu magiaru. Puternicu se radica preste figurele loru Kapp, Bausnern Trauschenfels, Gebbel s. a. cari cu graiu elocuentu, de-si in limb'a magiara, unic'a admisibila in dieta, au representatu din punctulu de vedere sasescu transilvanu, mostenita din vechime, dreptulu si libertatea. Bausnern, fiulu unui colonelu imperatescu repausatu de multu si descendentu dela comitele natiunei sasesci de odinióra Bausnern, dintre a cáru inruditi talentati mai multi membrii infrumsetiéta teatrulu germãnu cu numele Ernst si Ernest, erá odinióra adoratoru insufletitu alu magiiloru, pre cari elu ii tiené de cei mai fideli aliati contra slaviloru. Cu caldura s'a intrepusu elu pentru densii chiaru contr'a conatiunaliloru sei sasi fára de a se teme de ignorarea, la care erá supusu pre la inceputulu carierei sele politice dupa ce depusese caracterulu seu de oficieru. Dara incetu incetu ii cadura soldii de pre ochi, cãndu trebuí sa cunósca, ca cu egoismulu unгурescu nu te poté demite la vorba si de atunci a remasu devotatu causei poporului seu fára reserva. Cu zelu infocatu luptá elu pentru acést'a cauza la desbaterile de pre urma ale dietei unгурesci, dara limb'a sea magiara in florita nu-i poté fi de nici unu folosu, pentrucu densulu voiesce sa-si insusiasca limb'a, dara nu anim'a magiiloru incarnati.

Care va fi sfersitulu apotesei din acestu spectaculu magiaru ce se desfasuira de pre acelu tempu, cãndu dlu de Beust care se considerá pre sine si erá consideratu decãtra vienezi, de unu Dieu, dara care acum e binisioru uitatu, le presentá pre taieriu drepturile si libertãtiele, ce si le au luptatu dela habshurgi in anulu 1848, si ai cároru operatori au trebuitu sa infrumsetieze in anulu 1849 furcile dela Aradu? Intielegemu: perirea magiarismului. Magiarii s'aru poté tiené fericiti cãndu aru poté emigrá iera in suit'a turciloru in Asi'a, in tiér'a, de unde se tragu, dupa cum a scrutatu „Bambéry“ celu magiarisatu din Bamberger.

„Gazetta d'Italia“ dela 11 Martie da séma despre unu banchetu alu societãtiei geografice din Rom'a, la care agentulu diplomaticu alu Romaniei d. C. Esarcu a luat o parte pré insemnata, tienendu unu remarcabilu discursu din care reproducemu câte-va pasagie, dupa aretat'a Gazeta italiana.

Eata cum acestu diariu da sém'a despre banchetu:

Rom'a, 8 Mart. 1876 (intardiata).

Eri séra a avutu locu banchetulu societãtiei geografice spre a dá salutarea de adio marchisului Antinori care pléca in Afric'a ecuatoriale. Banchetulu erá presidatu de d. Cesare Correnti presidentulu societãtiei, care avé la drépt'a sea pre d. Menabrea, ambasadorulu Italiei la Londr'a. In fati'a dlu Correnti stá profesorele Michaelu Amari senatore, care avé la drépt'a sea pre d. de Beaumont presidentulu societãtiei geografice dela Genev'a si la stãng'a pre d. Esarcu, agentu diplomaticu alu Romaniei pre lãnga curtea Quirinalului.

D. Correnti care diminéti'a, la o siedintia tienuta de societate la colegiulu romanu, pronuciase unu frumosu si lungu discursu, si-a cerutu scuse ca nu mai tiene si unu alu doilea discursu, si a ridicatu unu toastu

pentru A. S. R. principele Umberto, presidentu onorariu alu societății, amintindu ce interesu constantu ia la lucrările ei.

Toastulu fuse foarte aplaudatu.

D. Menabrea ridică unu toastu pentru espedițiunea marchisului Antinori, și insistă, cu multa oportunitate, asupr'a influinței ce neaperatu trebuie să aiba întinderea acțiunii este-terne a Italiei asupr'a dezvoltării comerciale și industriale seale.

Marchisulu Antinori, care tienuse și densulu dimințit'a unu discursu foarte apretiatu, a multiamitu pre scurtu dlui Menabrea pentru orările facute în favoarea succesului încercărilor seale.

Dupa acestea se ridică d. Esarcu și tienu unu adevăratu discursu. D. Esarcu e membru alu societății geografice din București.

Dupa ce ceru să pōta unī vocea sea cu aceea a ilustriloru invetiati cari orau caletorie buna, deplinu succesu, și înturnare fericita marchisului Antinori și companioniloru sei, amintindu versulu celebru citatu, acum câte-va dile, de procurorulu generalu la inaugurarea curtei de casatiune la Rom'a :

Tu reges imperio populos, Romane memento

a adaogatu ca cându poetulu pre care mai tardiu Dante 'lu luă de calauza, dedea romaniloru acestu consiliu, elu întielegea mai putienu a vorbi despre domni'a fortiei decâtu de guvernarea lumei prin spiritulu de civilisatiune pre care lu aretă că tinenta filorū eternei cetăți.

Apoi dise: „Este invederatu ca pretutindeni unde au patrunsu legiunile nōstre au lasatu centruri de civilisatiune. Suntemu nascuti în unulu din acele centruri. Departe de a-lu fi uitatu, tragemu dintr'ensulu unu titlu de nobletia pentru natiuni. Suntemu mandri ca ne chiamămu romāni. Dupa ce se surpă imperiulu romanu, natiunile de rasa latina au urmatu fia-care oper'a de expansiune și de progresu de care Rom'a le dedea esemplu. Stēu'a cea buna a Italiei conduse pre Columbu alu nostru la descoperirea unei lumi nōue, și pre cându Spani'a cucerea Americ'a, Portugali'a și deschidea spre indii acea cale pre care au urmat'o tōte marinele globului; veni diu'a în care Franci'a purtă în fia-care parte a Europei acele idei cari trebuiescu să faca astfelu că natiunile să formeze o singura familia.

„Ce felu — continua densulu, — sa nu ne bucurāmu vedindu pre Itali'a devenita libera, independenta și unita preocupāndu-se a întinde din nou domnierea civilisatiunii? Itali'a, dupa ce a avutu cele dōue civilisatiuni ale seale, un'a a republicei și a imperiului romānu, cea-lalta a papatului și a renascerei, și dupa ce a eser-citatu o indoita și profunda influentia asupr'a lumii întregi, continua a lasă sa se respāndesca geniulu seu și a se conformă caracterului seu de universalitate care i este propriu. Dara Itali'a lui Victoru Emanueļu este chiamata înca spre a continuă multu tempu gloriosele traditiuni a le unui trecutulu gloriosu.“

D. Esarcu, că romānu, nu putē sa uite tiēr'a sea. Elu a aratatu dorint'a ce Romani'a avē de a pasi pre urmele natiuniloru celoru mari de o rasa cu dens'a, și a disu ca dēca brum'a de care Ovid se plānse pōte c'amu esageratu (gelidus Ister) au întârdiatu dezvoltarea acestei ramuri latine, cu tōte astea romāni sperā a arată într'o di ca nu suntu nedemni de cei nascuti înainte lorū.

În fine dupa ce spuse ca Rom'a, prin midilocirea legiuniloru seale, încredințase Romaniei depositulu vechiei civilisatiuni, ca Genov'a și Veneti'a, cu navele lorū le insufase spiritulu geniului modernu și ca cu dōue-dieci de ani în urma Itali'a moderna destep-

tase cu o lucire vivificatōre simpatia sea; conchise prin afirmarea ca Romani'a, conformu cu misiunea ce i-a datu nu numai Europ'a ci și geograf'a, are ambițiunea de a fi unu elementu de libertate și civilisatiune la portile orientului și prin urmare totu ce se întreprinde pe Tibru are unu resunetu pre tiermii Dunarii.

D. Esarcu se scusă, termināndu, ca a indrasnitu sa se esprime în limb'a italiana și amintī versulu celui mai mare poetu :

Amor mi mosse che mi fa parlare.

Gentilele cuvinte a le reprezentantului Romaniei au fostu primite cu multa simpatie, dupa cum meritau. S. d. Menabrea gasi acēsta ocașiune spre a esprima sentimentulu de cordialitate alu Italiei pentru vechi'a colonia dunarēna a lui Trajanu; și spre a mulțiamī în numele societății geografice, d-lui Esarcu pentru banchetulu ce 'lu oferī la Parisu membriloru societății cu ocașiunea congresului geograficu din urma.

Venira apoi mai multe toasturi, în onōrea mai multorū barbati și societăți sciintifice.

Varietăți.

* Sequestrarea fidei-comissului dupa baronu Hermann Bruckenthal. Tribunalulu din Sabiu decise dupa mōrtea baronului Hermann Bruckenthal a responde fidei-comissulu bar. Bruckenthal presbiteriului evangelicu din Sabiu, o avere de milione. La reclamarea unui descendentu din famili'a Bruckenthal, Iuliu Bruckenthal, curtea de cassatiune din Budapest'a a anulatu resolutiunea tribunalului și la cererea reclamantului s'a delegatu în afacerea acēst'a tribunalulu din M. Vāsárhely. Tribunalulu acēst'a a și decisu în 27 Martiu sequestrarea fidei-comissului și în 3 Aprile a și venitu o comisiune judecatorēsca carea se ocupa acum cu sequestrarea.

* Anunțiu. Spre tienerea adunārei sub despartimentulu a VII a sociatiuni pentru cultur'a și literatur'a poporului romānu convocata la Campeni pe 24 Februarie a. c. din causele inundării apelorū și a căiloru rele, numai putieni s'au adunatu, din care cauza, nu s'au potutu organiză, ci cei presenti au hotaritu a se tienē o alta adunare totu în Campeni în 20/8 Aprile a. c. adēca Joi dupa pasci, la care cei ce sa interesēza de cultur'a și literatur'a poporulu romānu, cu tōta onōrea se invita spre a luă parte.

Rosi'a 2 Aprile 1875.

Simeone cavaleru de Balințh.

* Insciintiare. Amu onōre a aduce la cunoscinti'a domnilorū prenumeranti, cum-ca dela „editiunea II corectata și amplificata a cuventărilorū mele bisericesci a comodate pentru ori-ce tempu“ dreptulu de editura stradandulu domnului Ioanu Stein din Clusiu, tiparirea acēstei editiuni se continua cu tōta grab'a, asiă, câtu termināndu se tiparirea cu finea lui Aprile a. c. esemplarielu pre 15 Maiu, se voru putē trimite esemplarielu prenumerate fia căru prenumerante deadreptulu la editoriu.

Pretulu unui esemplariu este 1 fl. iēra pretulu de bolta va 1 fl. 20 cr; prenumeratiuni se mai potu face până la finea lui Aprile cu pretulu de 1 fl. ori la editoriu, ori la autoriu în Gherl'a.

Insciintiezu totu deodata pre on. publicu cumca dela librari'a domnului I. Stein se potu capetă din opurile mele :

1. Cuventări bisericesci tom. II, cu pretulu de 1 fl. 50 cr.

2. Cuventări funebrale séu la casuri de mōrte cu pretulu de 1 fl. 20 cr.

ambe tomurile procurāndu-se de odata cu pretulu redusu de 2 fl. 30 cr.

Gherl'a 30 Martiu 1876.

Ioanu Papiu,
preotu la inst. corectoriu reg.

Partea economica.

Sabiu 29 Martiu st. n.*)

În scurtulu meu raportu de eri asupr'a unorū obiecte pertractate în siedinti'a adunārei generali a institutului de banca „Albin'a“ amu promis ca voi reveni la unu § din statutele modificate, prea momentuosu pentru institutu, respective pentru actionari. Trebuie se amintescu inse mainainte, ca astadi s'a implinitu „intarirea cuventului“ cu privire la afirmarea ambigua de eri a aparatoriloru existenti ei celoru 4% tantiema din contractulu incheiatu de institutu cu directorele. Acēst'a a sciut'o cu sigurantia si eri directorele; a tacutu inse si a lasatu pre consiliarii de administratiune subintielesi sa afirme în modulu aretatu eri si acēst'a numai că sa se convinga si membrii adunārei, ca cesti din urma n'au mai desparturatu contractulu dela anulu 1872, de cându si-a inceputu institutulu activitatea, și în acestu punctu ne-amu procopsitu!! Si de ce nu? căci în cass'a Wertheimiana nu 'lu rodu molile, nici furii nu-lu potu fură. (Multiamita inventatoriului astorfeliu de casse de feru). Totu acēstei incuietori horibili trebuie sa-i bagāmu vina si incidentulu ca lēf'a directorului totu la trei ani trebuie sa creșca cu 600 fl. s. a. Totu acēst'a bala de feru pōrta vin'a de nu se scie până cându are sa urmeze acestu crescamentu calculatu dupa progressiuni, si totu acēsta bala de feru pōrta vin'a ca contractulu este în diagonala contradicere cu statutele institutului, întru câtu adēca statutele prevedu 4% tantiema pentru doi directori, iēr' contractulu e unulu, precum si directorele unulu este. Zadarnica a remasu observarea bine nimerita a lui V. B. în acēsta privintia. Totu smeulu de Wertheim e de vina.

Si acum se ajungu la § amintitu în pasagiulu primu. Acēl'a dice: „În casuri de urgentia grava si fundata, Directiunea pōte sa dea afara pre directorele esecutivu, inse fără stirbirea pretensiuniloru seale din contractu (cari nu-su mai multu nici mai putienu de 12000 fl. v. a.) — suspensiunea ori demisiunea directorului dupa ascultarea acēlui'a în siedintia pōte sa urmeze numai dēca celu putienu optu membrii ai directiunii voru votă pentru acēst'a.“

Tragetu acum o paralela între acēst'a și sensulu arbitraru a celui ce tratēza despre oficianti! Acum are sensu — întielegu si eu — clasificatiunea rostita în parte de consiliariulu de administratiune numitu eri, privitōria la punctulu de departare a directorului de oficianti. §-lu acēst'a a scapatu din vederea membriloru adunārei și sciti de ce? pentruca directorele cându a datu cetire statutelorū modificate a premisu more consueto: „ca în statutele cele nōue multi §§ din statutele vechi au remasu afara, fiindu fără ceva însemnate, multi s'au contrasau în unulu, alții au remasu nealterati în sensu — precum și celu de susu —, în multi s'a schimbatu numai stilulu și terminologia“; și pentruca în urma, toti §§ atātu cei elisi (remasi afara), câtu și cei contrasi, nealterati și schimbati în stilu și terminologia, s'au cetitu într'o dusca, cum s'aru dice; apoi si pentru impregiurarea, ca cu §§ dintr'unu capitulu din statutele cele vechi la modificarea memorata nu s'a mai urmatu în rendu, ci intorsu: cei din urma întâu și cu multe intercisiuni

*) Din lipsa de spatiu a trebuitu se remāna pre numerulu acēst'a. R.

și viceversa, încātu membrii cu statutele vechi în mână nu putēu urmari pre directore nici nu'si puteau notă observările ce erau de a se face. Numai dvornicul V. B. din Budapest'a, de-si consiliariu de administratiune, erā mai velocipedu. Lauda lui! La observările lui chiarificatōrie i se respunde: „ca acele se subintielegu.“ Numitulū inse mai cerbicosu nu se multiamă cu acestu respunsu și pretindea că sa nu se subintielega numai, ci sa se lamurēsa cesti'a. Si într'adeveru ca densulu a contribuitu în parte cea mai mare, la cele mai multe, ba potu dice la tōte întrebările și otaririle acēstei adunāri.

Nu sum pricopsitu în trebi de banca, dara un'a totusi nu-mi va trage la indoiēla nici celu mai competentu pre acestu terenu, până acum prea putienu amblatu de nati'a nōstra, și anume: ca §-lu de susu și celu cu 4% tantiema, vis-a-vis de toti oficiantii unui institutu numai cu 2% tantiema, apoi omnipotentia contractului și suprematia de comanda asupr'a oficiantiloru nu se radima pre base mucedite de vechi, din er'a primitiva a infiintării de bance și societăți de ori-ce categoria, de cându adēca speculatiunii cei mai rafinati si edifică, ca si edifică si astadi — dēca potu — pedestalulu, de unde nici mani'a și evolutiunile tempului nu ii poteau și nu ii potu sa ii dea josu și sa ii stirbēsa fără dobānda și regresare. Cu tōte acēste consiliariulu de administratiune I. P—a, la rondulu seu, pretindea ca nu suntu de ajunsu acēste prinosuri (olocauste), ci trebuiescu completate, provocāndu-se la alte institute și bance. Noroculu lui inse, ca nu sciă sa le numēsa. M'am miratu de unde atāt'a pricopsēla la acestu omu pre terenulu și în trebi comerciale.

S'au mai pertratatu multe lucruri momentōse, despre cari pōte de alta data. Au obvenitu gravamine varie asupr'a reprezentantului institutului în afaceri procesuali și alte lucruri nu prea placute pentru acēst'a. Ore fi s'aru pututu și într'acēste apară cu provocarea la alte bance? ne remane totu densulu detoriu cu respunsulu. Apoi s'au esprimat si accentuat dorintia ca unulu din consiliarii de administratiune — mi se pare totu cestu din urma — aru fi bine se ēse din consiliulu de administratiune și sa se multiamasca pentru câtu-va tempu scurtu cu chiamarea de jurisconsultu. Eu asiū mai adauge la celu de mai susu, înca pre unu consiliariu de banca alu Albinei, din locu, care are meritulu pentru institutu, ca candu se în-templa siedintiele consiliului de admin. Marti'a și Vinerea nu se presentēza, dara se subintielege, si care cu ocașiunea adunārei generali de si a fostu acasa, nici într'atāt'a n'a molestam siedinti'a, încātu sa lu cunōsca barem în persōna bine membrii presenti.

Cu acēstea incheiu în sperantia se vedu ce-va și în „Albin'a“ din Bud'apest'a despre adunare și apretiarile redactorelui acēlei'a, care credu ca si va face detorintia.

Tanasuica.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Martie (5 Aprile) 1876

Metalicele 5%	67 05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70 45
Imprumutulu de statu din 1860...	109 80
Actiuni de banca	877 —
Actiuni de creditu	153 10
London	117 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75 —
" " " Temisiorene	75 —
" " " Ardelenesci	74 75
" " " Croato-slavone	— —
Argintu	102 40
Galbinu	5 50 1/2
Napoleonu d'auru (poli)	9 36